

**ПЕРЕСЛІДУВАННЯ РЕПРЕСИВНИМИ ОРГАНАМИ
БІЛЬШОВИЦЬКОГО РЕЖИМУ**

ПРОФЕСОРА О.В. ВЕТУХОВА (1920-1930-ті роки)

Стаднік Ю.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Етнограф і мовознавець О.В. Ветухов (1867 – 1941 рр.), попри відстороненість від політичного життя, перебував під постійним наглядом радянських владних органів. Уперше професор О. В. Ветухов потрапив на допити Державного політичного управління (далі ДПУ) УСРР у 1921 р. в справі членів «Національного центру». Згідно матеріалів суду професор свідчив, що «вважає себе не партійним націоналістом». Вчений виводив «сутність своїх націоналістичних переконань із самих принципів лінгвістичної науки» [3, с. 71-72]. За такий коментар Олексій Васильович здобув порівняно м'який вирок – рік громадських примусових робіт [3, с. 82]. Але пізніше звинувачення були зняті.

На початку 1920-тих рр. у ДПУ тільки вчилися фабрикувати справи, багатьох дослідників відпускали за відсутністю доказів. Але продовжувався моральний тиск. Інформація про чисельні виклики до ДПУ в цей період знаходиться також у листі О. В. Ветухова від 4 грудня 1922 р. до голови Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Г.І. Петровського. Лист вказує на неодноразові вимоги з боку ДПУ виїхати за кордон, у відповідь на що й було написане звернення науковця [2, с. 182]. Привертає до себе увагу те, що слова «націоналістичний» в описі діяльності автора ми не знаходимо, однак професор називає себе «харківським старожилом, що не відволікається на партійну боротьбу» [2, с. 183].

У 1930-тих рр. О.В. Ветухова оминула доля багатьох науковців, засуджених за сфабрикованими справами. Однак це не виключало негативні наслідки звільнень та арештів, що проходили в установах, де працював учений. Репресій зазнали більшість його колег з Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури. Наприклад, у 1933 р. разом з академіком М.І. Яворським, професором О.С. Федоровським та іншими вченими О.В. Ветухов був запрошений до ОГПУ як свідок у справі «Російсько-українського фашистського блоку» [1, с. 95].

Отже професор О.В. Ветухов, як і більшість представників інтелектуальної еліти 1920-1930-тих рр., зазнав переслідувань з боку органів більшовицького режиму.

Література:

1. Ігнат'єва А.О. Викладачі вищих навчальних закладів Харкова – фігуранти сфабрикованої справи «Українсько-російського фашистського блоку» / Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми історії України. – Харків : НТУ "ХПІ". 2011. № 37. С. 94-97.
2. Марченко О.С., Калініченко І.В. Олексій Ветухов – доля на зламі епох / «Луньовські читання». Матеріали науково-практичних семінарів (2010–2014 рр.). Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. С. 174–185.
3. Реабілітовані історією. Харківська область. Книга 1. Ч. 1 / ДП «Редакційно-видавнича група Харківського тому серії «Реабілітовані історією». К., Х. : Оригінал, 2005. 800 с.